

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžso/45/2015
Identifikačné číslo spisu: 7014201177
Dátum vydania rozhodnutia: 26.10.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:7014201177.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Judity Kokolevskej v právnej veci žalobcu I. Z., nar. XY, bytom O., proti žalovanému Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor pomoci v hmotnej núdzi, s o sídlom Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHN/SOC/2014/355-003 zo dňa 24.09.2014, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/119/2014-27 zo dňa 15. januára 2015 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/119/2014-27 zo dňa 15. januára 2015 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHN/SOC/2014/355-003 zo dňa 24.09.2014 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Žalobcovi právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom č. k. 6S/119/2014-27 zo dňa 15.01.2015 Krajský súd v Košiciach zamietol žalobu o preskúmanie rozhodnutia Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor pomoci v hmotnej núdzi č. UPS/US1/SSVOPHN/SOC/2014/355-003 zo dňa 24.09.2014, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice č. KE1/OPHN23/SOC/2014/94867-0017 zo dňa 30.07.2014.

V odôvodnení rozhodnutia krajský súd uviedol, že žalobca je od 17.03.2014 dočasne práceneschopný, pričom od 01.04.2014 mal do sumy nárokov započítaný ochranný príspevok v sume 34,69 eur mesačne. Žalobca dňa 10.07.2014 správne orgánu predložil potvrdenie o pracovnej neschopnosti občana v hmotnej núdzi II. na účely poskytovania ochranného príspevku s vyjadrením k epikríze a prognóze ochorenia, vyhotovené všeobecným lekárom pre dospelých dňa 10.06.2014. Na tomto tlačive potvrdenia o pracovnej neschopnosti občana v hmotnej núdzi prvostupňový posudkový lekár dňa 09.07.2014 uviedol, že žalobca nie je ďalej práceneschopný. Posudkový lekár druhostupňového správneho orgánu v stanovisku zo dňa 23.09.2014 potvrdil, že žalobca nie je ďalej práceneschopným. Preto podľa krajského súdu žalovaný rozhodol v súlade so zákonom, ak žalobcovi v súlade s

ustanovením § 11 ods. 4 prvá veta zákona č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi zanikol nárok na ochranný príspevok, v dôsledku čoho nedošlo k naplneniu ustanovenia § 11 ods. 4 druhá veta zákona o pomoci v hmotnej núdzi. V závere krajský súd dodal, že potvrdenie od obvodného lekára, ktoré žalobca doručil prvostupňovému správneému orgánu až dňa 10.07.2014 nie je smerodajné bez stanoviska prvostupňového, či druhostupňového posudkového lekára, ktorí sú oprávnení posudzovať ďalšie trvanie pracovnej neschopnosti občana.

Rozsudok krajského súdu napadol žalobca včasným odvolaním, v ktorom namietal, že rozhodnutie posudkových lekárov na potvrdení o pracovnej neschopnosti občana v hmotnej núdzi zo dňa 10.06.2014 je v rozpore s článkami 39 a 40 Ústavy. Uviedol, že posudkový lekár vydal svoje stanovisko k trvaniu nároku na ochranný príspevok až dňa 09.07.2014, teda po uplynutí zákonnej trojmesačnej lehoty, pričom pracovná neschopnosť žalobcu trvala od 17.03.2014, takže posudkový lekár sa mal vyjadriť do 17.06.2014. Dodal, že vyššie uvedené ustanovenie zákona č. 417/2013 Z.z. dáva protiústavné právo posudkovému lekárovi rozhodnúť o zastavení vyplácania ochranného príspevku napriek skutočnosti, že žalobca je ďalej práceneschopný a jeho zdravotný stav je nepriaznivý bez prerušenia od 17.03.2014, kedy bol uznaný obvodným lekárom dočasne práceneschopným. Svoj nepriaznivý zdravotný stav riadne dokázal, podložil dôkazmi, ktorými sa krajský súd nezaoberal, rovnako ako nebolo vykonané dokazovanie pred posudkovým lekárom.

Žalovaný správny orgán sa vo svojom vyjadrení k odvolaniu zo dňa 10.03.2015 plne stotožnil s rozhodnutím krajského súdu. Uviedol, že žalobca potvrdenie o pracovnej neschopnosti občana v hmotnej núdzi zo dňa 10.06.2014, vydané obvodným lekárom v riadnom termíne, predložil prvostupňovému správneému orgánu oneskorene až v mesiaci júl 2014. Posudkový lekár nevydal rozhodnutie, ako to nesprávne uvádza žalobca, ale vydal stanovisko. Uviedol tiež, že v zmysle § 22 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z.z., podľa ktorého sa na konanie vo veciach pomoci v hmotnej núdzi § 33 ods. 2 správneho poriadku neaplikuje, preto žalovaný nemal zákonnú povinnosť pred rozhodnutím oboznámiť žalobcu s podkladmi.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v súlade s § 214 ods. 2 O.s.p. bez nariadenia pojednávania, a dospel jednomyselne k záveru, že odvolaniu žalobcu je potrebné vyhovieť.

Podľa § 7 ods. 1 a ods. 2 písm. h/ zákona č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov hmotná núdza sa zisťuje posúdením príjmu, majetku a možnosti uplatnenia nárokov členov domácnosti. Možnosť zabezpečiť si príjem alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou sa neskúma, ak ide o fyzickú osobu, ktorá má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa na účely tohto zákona považuje choroba, úraz alebo karanténne opatrenie, pre ktoré je fyzická osoba uznaná ošetrovateľom lekárom za dočasne práceneschopného na viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní.

Podľa § 11 ods. 4 zákona č. 417/2013 Z.z., ak nepriaznivý zdravotný stav podľa § 7 ods. 2 písm. h/ trvá bez prerušenia dlhšie ako 3 po sebe nasledujúce mesiace, nárok na ochranný príspevok zaniká posledným dňom kalendárneho mesiaca, v ktorom uplynuli 3 mesiace, počas ktorých nepriaznivý zdravotný stav trval. Ak pred uplynutím 3 mesiacov posudkový lekár potvrdí, že nepriaznivý zdravotný stav bude trvať ďalej bez prerušenia aj po uplynutí 3 kalendárnych mesiacov, ochranný príspevok patrí najviac počas 12 kalendárnych mesiacov trvania nepriaznivého zdravotného stavu. Po uplynutí tejto doby nárok na ochranný príspevok zaniká. Nárok na ochranný príspevok zaniká aj vtedy, ak nepriaznivý zdravotný stav trvá v priebehu 2 kalendárnych rokov spolu 12 kalendárnych mesiacov.

Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z.z. suma pomoci v hmotnej núdzi sa určí ako rozdiel medzi

úhrnom súm uvedených v § 10 ods. 2 a 3, § 11 ods. 2, § 12 ods. 2, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 2 a úhrnom súm príjmu podľa § 4.

Podľa § 25 ods. 2 zákona č. 417/2013 Z.z. pomoc v hmotnej núdzi sa odníme, zvýši alebo zníži a vypláti sa vo vyššej sume alebo v nižšej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na pomoc v hmotnej núdzi. Osobitný príspevok sa odníme, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na osobitný príspevok.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca bol od 17.03.2014 uznaný ošetrojúcim lekárom za práceneschopného. Do konca júna 2014 bol príjemcom ochranného príspevku, ktorý mu bol zarátaný do pomoci hmotnej núdzi. Dňa 10.06.2014 ošetrojúci lekár potvrdil, že žalovaný je práceneschopný. Na tomto potvrdení o pracovnej neschopnosti občana v hmotnej núdzi sa dňa 09.07.2014 vyjadril posudkový lekár prvostupňového úradu, ktorý uviedol, že občan predloženým potvrdením o pracovnej neschopnosti občana v hmotnej núdzi II. nepreukázal, že nepriaznivý zdravotný stav trvá ďalej bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov. Pod týmto vyjadrením uviedol svoje stanovisko posudkový lekár ústredia, ktorý dňa 23.09.2014 uviedol, že žalobca nie je ďalej práceneschopný. Na základe vyjadrenia posudkového lekára po uplynutí posledného dňa v mesiaci, v ktorom uplynuli tri mesiace poberania ochranného príspevku Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, ako prvostupňový správny orgán rozhodnutím č. KE1/OPHN23/SOC/2014/94867-0017 zo dňa 30.07.2014, potvrdeným rozhodnutím č. UPS/US1/SSVOPHN/SOC/2014/355-003 zo dňa 24.09.2014 znížil žalobcovi pomoc v hmotnej núdzi od 01.07.2014 na sumu 10,30 eur mesačne. V administratívnom spise sa nachádza aj fotokópia potvrdenia ošetrojúceho lekára o trvaní PN k 30.06.2014, ktoré bolo predložené úradu práce dňa 30.06.2014

V prípade nepriaznivého zdravotného stavu zákon obmedzuje poberanie ochranného príspevku na dobu troch mesiacov, a posledným dňom mesiaca, v ktorom uplynuli tri mesiace trvania nepriaznivého stavu nárok na ochranný príspevok zaniká. Výnimku tvorí situácia, ak posudkový lekár správneho orgánu ešte pred uplynutím troch mesiacov potvrdí, že nepriaznivý zdravotný stav bude trvať ďalej bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov (najviac počas dvanástich kalendárnych mesiacov nepriaznivého zdravotného stavu).

Ochranný príspevok nie je právnym inštitútom, ktorým by sa riešila situácia osôb, ktorým dlhodobo trvajúce alebo opakujúce sa ochorenie znižuje schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť. Takýmto inštitútom je invalidný dôchodok. Nie je preto zo zákona možné poberať ochranný príspevok po časovo neobmedzenú dobu.

Podľa § 29 ods. 1 písm. c/ zákona o pomoci v hmotnej núdzi zamestnanec úradu je oprávnený požadovať od iných osôb potrebné informácie a vysvetlenia na posúdenie nároku na pomoc v hmotnej núdzi.

Podľa § 25 ods. 1 písm. i/ zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti údaje zo zdravotnej dokumentácie sa sprístupňujú formou nahliadania do zdravotnej dokumentácie osoby posudkovému lekárovi úradu práce, sociálnych vecí a rodiny na účely lekárskej posudkovej činnosti podľa osobitného predpisu 38a) v celom rozsahu.

Podľa § 22 ods. 1 zákona o pomoci v hmotnej núdzi na konanie podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní okrem § 18 ods. 3, § 33 ods. 2, § 60, § 62 až § 68 všeobecného predpisu o správnom konaní, ak v odseku 3, § 19 ods. 1 a v § 28 ods. 2 písm. a/ nie je ustanovené inak.

Podľa § 32 ods. 1 Správneho poriadku správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav vecí a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

Podľa § 34 ods. 1 Správneho poriadku na dokazovanie možno použiť všetky prostriedky, ktorými

možno zistiť a objasniť skutočný stav vecí a ktoré sú v súlade s právnymi predpismi.

Podľa § 37 ods. 1 Správneho poriadku správny orgán môže uložiť účastníkovi konania alebo inej osobe, ktorá má listinu potrebnú na vykonanie dôkazov, aby ju predložil.

Podľa § 3 ods. 2 Správneho poriadku správne orgány sú povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka, a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka, musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu.

Z rozhodnutí správnych orgánov oboch stupňov vyplýva, že žalobcovi prvostupňový orgán znížil preddavok na pomoc v hmotnej núdzi z dôvodu zániku nároku na ochranný príspevok. Tento mal zaniknúť preto, že ako uvádza posudkový lekár, žalobca predloženým Potvrdením o pracovnej neschopnosti občana v hmotnej núdzi II. nepreukázal, že nepriaznivý zdravotný stav trval ďalej bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov. S týmto odôvodnením sa ako s vecne správnym a zákonným stotožnil tiež krajský súd.

Nespochybniteľným základom právneho štátu je pravidlo, že pokiaľ zákonodarca prizná jednotlivcom určité subjektívne práva, je následne povinnosťou štátu umožniť ich uplatnenie. Ak teda v zákone o hmotnej núdzi bolo fyzickým osobám v hmotnej núdzi, ktoré majú nepriaznivý zdravotný stav, priznané právo na ochranný príspevok, a to po dobu, ktorú možno za určitých okolností predĺžiť, je nevyhnutné, aby fyzická osoba mala reálnu procesnú možnosť uplatniť si nárok na toto predĺženie.

Na konanie o pomoci v hmotnej núdzi sa vzťahuje Správny poriadok, vrátane jeho ustanovenia § 3, ktoré je legislatívnym zakotvením princípu súčinnosti a o.i. ustanovuje povinnosť správnych orgánov poskytovať účastníkom pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu. Takisto sa na konanie o pomoci v hmotnej núdzi aplikuje § 32 ods. 1 Správneho poriadku, ktorý stanovuje povinnosť správneho orgánu zistiť presne a úplne skutočný stav vecí a na ten účel si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie.

Z ustanovenia § 11 ods. 4 vety druhej zákona o pomoci v hmotnej núdzi vyplýva potreba, aby posudkový lekár posúdil, či nepriaznivý zdravotný stav bude trvať bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov, a toto posúdenie vykonať pred uplynutím troch mesiacov, a to aj v spolupráci s ošetrojúcim lekárom žalobcu (§29 ods. 1 písm. c/ zákona o pomoci v hmotnej núdzi v spojení s § 25 ods.1 písm. i/ zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti).

Ak posudkový lekár napriek potvrdeniu ošetrojúceho lekára o trvaní PN dospeje k záveru, že práceneschopnosť naďalej netrvá, je o takom posúdení potrebné vypracovať posudok, z ktorého bude zrejmé, na základe akých odborných medicínskych poznatkov a záverov odborných lekárskeho vyšetrení zo zdravotnej dokumentácie dospel k záveru, že nepriaznivý zdravotný stav, pre ktorý je poberateľ ochranného príspevku uznaný dočasne práceneschopným, nebude trvať ďalej bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov. Posudok je podkladom rozhodnutia o odňatí ochranného príspevku a ako taký musí byť taktiež preskúmateľný. Na rozhodnutie o odňatí ochranného príspevku preto nestačí len strohé konštatovanie posudkového lekára, že predloženým potvrdením o pracovnej neschopnosti občana v hmotnej núdzi II. nepreukázal, že nepriaznivý zdravotný stav občana v hmotnej núdzi trvá ďalej bez prerušenia aj po uplynutí troch kalendárnych mesiacov.

Doklad o vykonaní posúdenia posudkovým lekárom úradu, resp. následne posudkovým lekárom ústredia v zmysle § 11 ods. 4 veta druhá zákona o pomoci v hmotnej núdzi (posudok) sa v predložennom administratívnom spise nenachádza.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že zistenie skutkového stavu žalovaným nie je

dostačujúci na posúdenie veci, preto rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. zmenil a podľa §250j ods. 2 písm. c/ O.s.p. rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní žalovaný bude postupovať v naznačenom smere tak, aby odstránil vyššie uvedené pochybenia, pričom je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu. Nové rozhodnutie vo veci riadne odôvodní (§ 47 ods. 3 správneho poriadku).

O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p. a žalobcovi náhradu trov nepriznal, lebo úspešný žalobca nárok na náhradu trov konania neuplatnil.

Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.